

CU MASCĂ... FĂRĂ MASCĂ

Profesor Viorelia Sabău

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Cluj-Napoca

„Nu din averi izvorăște virtutea, ci din virtute izvorăsc și averile și celelalte bunuri omenești” afirma Platon cu sute de ani în urmă, punând accent pe valori ca fundamente ale umanității. Astfel, indiferent de activitatea pe care o desfășoară și de circumstanțe, ființa umană se manifestă și în ipostaza de subiect moral.

Lucrarea de față își propune abordarea educației morale, a educației pentru valori prin raportare la arta dramatică (în speță, prezentarea capacității de a se face educație prin teatru nu atât prin acțiunea asupra publicului, cât prin asumarea anumitor comportamente de către actori).

I.Cadrul teoretic

1. Conceptul de „educație morală”

Educația morală constă în activarea - într-un cadru pedagogic - a normelor, a principiilor, a valorilor morale specifice unei perioade social-istorice cu scopul de a forma atitudini, sentimente, convingeri, comportamente, deprinderi și obișnuințe morale, respectiv trăsături morale de personalitate.

2. Obiectivele educației morale

În esență, două sunt obiectivele majore: formarea conștiinței morale (formarea reprezentărilor, a noțiunilor și a judecăților morale, precum și a convingerilor morale din punct de vedere cognitiv și afectiv) și formarea conduitei morale (deprinderi și obișnuințe de comportare morală, dar și trăsături pozitive de caracter, adică exteriorizarea conștiinței morale în fapte și acțiuni).

3. Conținutul educației morale

Apar două coordonate esențiale: pe de-o parte, raportarea omului la societate (educația moral-civică); pe de-altă parte, raportarea omului la sine (educația moral-individuală). Este importantă interiorizarea regulilor de morală socială.

4. Metode de educație morală

Se pot enumera mai multe strategii specifice educației morale: exemplul, exercițiul moral, supravegherea, pedeapsa, recompensa, coordonarea procesului de imitație explicația morală, convorbirea morală, povestirea morală, aprobarea, dezaprobarea, rugămintea, reproșul, cultivarea tradițiilor, prelegerea morală, analiza de caz etc.

În procesul de formare a valorilor morale, se ține cont de gradarea demersului conform particularităților de vîrstă: copilul este familiarizat cu normele morale, dar – în paralel - se formează emoțiile și sentimentele morale, atitudinile morale, trăsăturile de caracter, convingerile, obișnuințele. Trăsături precum perseverența, tenacitatea, spiritul de disciplină, respectul pentru adevăr, spiritul de răspundere, conștiinciozitatea mobilizează personalitatea, influențând și educația intelectuală sau profesională.

Totuși, pentru elev mai importantă decât familiarizarea cu normele morale este coștientizarea faptului că mereu se supune unor decizii valorice; astfel încât el trebuie să conștientizeze ce valori îi influențează deciziile și situațiile în care acceptă sau respinge diferențiat. Totodată, *experiența trebuie să fie baza educației morale ca, astfel, să primească un sens valoric*. De aceea, este important TEATRUL, căci internalizarea la elevi a valorilor socio-morale se poate realiza și prin corelarea cu educația estetică: latura etică stimulează împlinirea de sine a omului prin intermediul valorilor estetice, iar acestea sensibilizează și stimulează cunoașterea și înțelegerea valorilor morale. Bineînțeles că o formă specializată de artă dramatică precum teatrul-forum realizează cea mai elocventă simbioză dintre cele două dimensiuni educative... Dar, în esență, orice spectacol teatral mizează pe influențarea publicului la nivel emoțional, cognitiv și atitudinal, iar – concomitent – actorii implicați în spectacol interiorizează modele de conduită social-morală.

II.Cadrul practic

Plecând de la premisele teoretice punctate în prima parte a lucrării, se poate afirma că educația prin teatru este o educație prin valori, iar activitatea trupei „Viceversa” este elocventă în acest sens.

Trupa de teatru în limba română a Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din Cluj-Napoca, coordonată de prof. Viorelia Popa, a luat ființă în anul 2004, la inițiativa unor tineri entuziaști, pasionați de teatru. În concurență constructivă cu trupa de teatru în limba franceză, „Les Francofols”, de-a lungul celor 13 ani, trupa a fost alcătuită din liceeni aparținând claselor IX-XII. Deși inevitabil componența trupei s-a schimbat, spiritul ei a rămas același: pasiunea pentru teatru și pentru film, colaborarea eficientă între membri, bucuria de a descoperi noi și fascinante aspecte ale universului artei teatrale.

Trupa „Viceversa” a participat la diverse festivaluri și manifestări culturale. În primul rând, la Festivalul „Histrioniada liceenilor” s-au prezentat piese diverse:

„Bolnavul închis” de Molière (ediția a II-a, 2004); o adaptare a piesei „Sânziana și Pepelea” de Vasile Alecsandri (ediția a III-a, 2005); piesa „Înainte gândului” scrisă de elevul Rudolf Herțeg (ediția a V-a, 2007); o adaptare a pieselor „Scaunele” și „Delir în 2, 3, câți vrei...” de Eugen Ionescu (ediția a VI-a, 2008),. Cu o adaptare a piesei „Steaua fără nume” de Mihail Sebastian (ediția a VIII-a, 2010), trupa „Viceversa” a câștigat Marele premiu al Festivalului, premiul întâi pentru interpretare masculină (Rudolf Herțeg), premiul doi pentru interpretare feminină (Maria Iordache) și un premiu special al juriului (Andrei Dullo).

În al doilea rând, la Festivalul „Miraje”, festival care își propune integrarea în comunitate a persoanelor cu dizabilități prin intermediul teatrului, al muzicii și al dansului, s-a participat la ediția I (2008) și la ediția a III-a (2010, sketch „Opi, opi”).

În al treilea rând, trupa „Viceversa” a ajuns la Salonul de carte „Joie de Livre”, ediția a II-a (2008) și la Festivalul de Teatru pentru Tineret de la Buftea, ediția a XI-a (2009), cu un colaj de sketch-uri, unde Andrei Dullo a câștigat un premiu pentru cel mai bun actor într-un rol secundar.

Trebuie menționate și spectacolele la „Casa Municipală de Cultură” a orașului Cluj-Napoca (de pildă, în 2011/2012 *I.O.I (Interactiv. Original. Imprevizibil)*), participarea în cadrul Zilelor Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” (în 2007, 2008 și 2009), dar și adaptarea piesei „Colinde, colinde” de Valeriu Anania în cadrul spectacolului de Crăciun (2009), din liceu sau organizarea „Atelierului de artă dramatică” din cadrul „Manifestărilor eminesciene”, activități desfășurate în Liceul „Mihai Eminescu”, cu ocazia zilei de 15 ianuarie (în perioada 2008-2014). În anul școlar 2011-2012, s-a susținut un microrecital de poezie cu ocazia „Zilelor Clujului”, la Casa Municipală de Cultură Cluj-Napoca; au fost recitate poezii ale scriitorilor belgieni Maurice Carême, Liliane Wouters, Jean-Luc Wauthier și André Schmitz de către Corina Drăgan, Andreea Moigrădean, Teodora Șerban, Bianca Ciobanu, Denisa Kerekes, Paula Copaciu, etc.

Trupa „Viceversa” a realizat și scurt-metraje: „Să căutăm un Moș Crăciun” (2008), regia Rudolf Herțeg; „Doar o viață până la moarte” (2008), regia Rudolf Herțeg; „Just a Few Seconds” (2014) regia Vlad Voicu <https://www.youtube.com/watch?v=gL2qKwNO8-M&feature=youtu.be> și „How did it get so late so soon...?” (2014) regia Vlad Voicu <https://www.youtube.com/watch?v=E-J24V0VCV4>.

Realizarea cea mai remarcabilă rămâne organizarea în 2009 a primei ediții a festivalului care îi poartă numele, Festivalul de Teatru „Viceversa”, cu sprijinul YouthBank, având ca invitați atât trupe ale altor licee clujene, cât și trupe de teatru din țară. La **Festivalul Național de Teatru Viceversa**, ediția a IV-a (2012), trupa de

gimnaziu a participat cu piesa „Taina sufletului” scrisă de Teodora Șerban (atunci în clasa a VI-a): din distribuție au făcut parte Andreea Moigrădean, George Neciu, etc.)

Fără pretenții exhaustive, iată câțiva dintre actorii trupei „Viceversa”: Rudolf Herțeg (actualmente absolvent al Facultății de Teatru și de Televiziune UBB, Cluj-Napoca), Andrei Dullo, Bianca Vlad, Paula Hulpoi, Maria Iordache, Daria Loneanu, Andrei Tătaru, Ana-Maria Vermeșan, Anca Gavrilă, Galina Vâlcu; Alina Huron (a și participat la cursul de teatru organizat de Școala Populară de Artă „Tudor Jarda”, susținut de actorul Petre Băcioiu); Daniel Gruia, Robert Balaș; Silviu Morar, Vlad Voicu, Gabriel Negoi, Csaszar Bianca, Gabriel Abrudan. Actualmente, trupa de teatru „Viceversa” este îndrumată de actorul Ruslan Bârlea de la Teatrul Național Cluj și pregătește în continuare piese de teatru cu noua generație de actori în devenire, jucând în anul 2016 „Visul unei nopți de vară” de William Shakespeare (Cătălin Pop, Alina Bârdăzău, Iulia Iacob, etc.)

III. În loc de concluzii

Cu ce se poate încheia un periplu prin amintirile unor liceeni și prin tradiția unui liceu? Poate cu o simplă evocare a valorilor pe care „acești frumoși nebuni ai marilor orașe” (parafrazându-l pe Fănuș Neagu) le-au interiorizat prin teatru și pentru teatru: Prietenie, Răbdare, Frumusețe, Toleranță, Dăruire, Altruism, Perseverență, Spirit de echipă, Implicare, Valorizare a culturii, Trudă, Umor.

Referințe:

Cucoș, Constantin, *Pedagogie*, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Collegium Polirom, Iași, 2006 (passim.);

Fragmente de la spectacolele trupei „Viceversa”:

<https://www.youtube.com/watch?v=OGfZNdFpt0w>;

<https://www.youtube.com/watch?v=wVsOGyhmvx0>;

<https://www.youtube.com/watch?v=jtwjTA-aiHw>;

WHY DID IT GET SO LATE SO SOON
LIFE'S A JOURNEY NOT A DESTINATION

